

ГРОМАДСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО
Парламентські слухання

Оздоровлення – для одних, «відпочинкові послуги» – для інших

47

Парламентські слухання з питань оздоровлення та відпочинку дітей і молоді в літній період було присвячено численним проблемам, які потребують оперативного розв'язання. З-поміж них – застаріла інфраструктура оздоровниць, неповноцінне харчування в них, незабезпеченість закладів професійними кадрами вихователів та медиків, недосконалість нормативно-правової бази та недостатнє державне фінансування сфери, надміру висока ціна путівок за низької платоспроможності батьків. Із високої трибуни висловлювалося занепокоєння нерідкісними випадками закриття або перепрофілювання оздоровчих закладів, а також скороченням їх кількості втричі за часи незалежності.

На початку слухань Голова Верховної Ради Володимир РИБАК назвав важливим ухвалення 2008 року закон про оздоровлення і відпочинок дітей. Керівник парламенту повідомив, що відповідно до вимог цього закону в Україні щороку оздоровлюється не менш як 50 відсотків школярів. Минулого літа в нашій державі оздоровилися та відпочили понад 2,8 мільйона школярів (майже 69 відсотків від загальної кількості дітей шкільного віку). Однак, якщо називати речі своїми іменами, реально оздоровлено лише 996 тисяч хлопчиків і дівчаток. Решта 1,9 мільйона дітей отримали, так би мовити, «відпочинкові послуги» у пришкольніх таборах.

Сумну статистику озвучила заступник міністра соціальної політики та праці Лідія ДРОЗДОВА: нині лише сім відсотків школярів вважаються цілком здоровими. Тож надзвичайно гостро постає питання відновлення та зміцнення здоров'я дітей.

«У 2012 році відновили роботу одинадцять дитячих закладів оздоровлення, які не функціонували минулими роками, – звітувала Лідія Дроздова. – Відкрито п'ять нових закладів (один у Дніпропетровській та чотири в Івано-Франківській областях). Проте у Львівській, Тернопільській, Чернігівській областях з різних причин (брак фінансування, нерентабельність, зміна власника, закриття за приписами санепідемстанції) не працювали сім дитячих закладів оздоровлення».

На забезпечення оздоровчої кампанії 2013 року заплановано 2 мільярди 421 мільйон 548 тисяч 290

гривень, що на 13,5 відсотка більше, ніж у попередньому році. Лідія Дроздова констатувала, що трапляються випадки перепрофілювання закладів, де діти можуть відпочити й оздоровитися. Це створює передумови для відчуження майнових комплексів із вилучення земель. Більшість дитячих оздоровчих закладів мають незадовільний стан матеріально-технічної бази та не відповідають сучасним вимогам. Вони не можуть надати дітям якісні оздоровчі послуги. Практично не будуються нові установи.

Міністерство соціальної політики та праці розробило Державну цільову соціальну програму оздоровлення і відпочинку дітей та розвитку мережі дитячих оздоровчих закладів на період до 2017 року. Основними завданнями програми є: забезпечення доступності та якості послуг оздоровлення і відпочинку; збільшення кількості оздоровлених дітей і передусім – незахищених категорій; удосконалення мережі закладів оздоровлення та відпочинку дітей; реконструкція та відновлення роботи закладів, що тривалий час не працювали; ремонт закладів оздоровлення та відпочинку дітей; будівництво й відкриття нових закладів; запровадження новітніх телекомунікаційних технологій; стимулювання власників – утримувачів дитячих оздоровчих закладів різних форм власності. Витрати на цю програму становитимуть три мільярди 26 мільйонів 617 тисяч гривень, тобто 605 мільйонів гривень на рік.

Реагуючи на інформацію стосовно розроблення такої програми,

голова Комітету з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму Артур ПАЛАТНИЙ скептично зауважив: «Пам'ятаючи, що попередні програми вже розробляються п'ять років, виникає сумнів, що і цю буде затверджено вчасно. Проте всім зрозуміло, що без державної програми, без чіткого, розписаного на кожний місяць, плану інвестицій державою в оздоровчу сферу, насамперед – в її інфраструктуру, про жодні якісні зміни в державній політиці стосовно цієї сфери не можна й казати».

Голова профільного комітету звернувся до керівництва Міністерства фінансів України з проханням зрозуміти стратегічну важливість дитячого оздоровлення та відпочинку для майбутнього країни й узяти під контроль узгодження цієї державної програми. «Мені важко зрозуміти три відповіді Міністерства фінансів України з висновками щодо недоцільності розробки державних програм оздоровлення й відпочинку дітей та розвитку дитячих центрів «Артек» і «Молода гвардія», – продовжив Артур Палатний. – А особливо – пропозицію оновлювати інфраструктуру дитячих центрів власним коштом цих підприємств, отриманих від здійснення господарської діяльності. Невже це можна назвати державною позицією? Мені цікаво, якими власними коштами «Артек» і «Молода гвардія» можуть оновити свою інфраструктуру, яку свого часу будував весь Радянський Союз?»

Оратор загострив увагу зали на питанні вкрай застарілої інфраструктури дитячих оздоровниць (біль-

Учасники парламентських слухань

Микола Томенко

48

шість дитячих закладів побудовано в 1960-ті роки). Створюючи нову інфраструктуру, треба, з одного боку, передбачити необхідні капітальні витрати в державному бюджеті та відповідних державних програмах, а з другого – належні податкові пільги. «Якщо держава для підготовки Євро-2012 знайшла можливість звільнити від податку на прибуток на десять років будівництво та реконструкцію нових готелів, то невже реконструкція дитячих оздоровчих закладів менш важлива?»

Також Артур Палатний наголосив на необхідності розглянути доцільність застосування тендерних процедур до дитячих оздоровчих закладів: «І справа не лише в тому, що ці витрати потім входять у вартість путівки, а й у тому, що тендерні процедури призводять до вибору найдешевших варіантів оздоровлення дітей, які можуть виявитися далеко не оптимальними для нормального відпочинку... Також потрібно завершити видачу актів на земельні ділянки всім оздоровчим закладам. Органи місцевого самоврядування не квапляться вирішувати це питання, що дає можливість різним зацікавленим особам, зокрема й деяким керівникам закладів, відкушувати ласі шматочки від земельних ділянок, що належать дитячим закладам».

Ще один камінь спотикання – забезпечення виконання вимоги частини другої статті 1 Закону України «Про державну підтримку та особливості функціонування дитячих центрів «Артек» і «Молода гвардія» про обов'язковий викуп державою 90 відсотків путівок дитячого центру «Артек». У держбюджеті на 2013 рік передбачено лише 47 відсотків необхідних коштів, що не дасть можливості оздоровитися 20 тисячам дітей та призведе до простою табору в осінньо-зимовий період.

Із неординарною пропозицією звернулася до своїх колег – народних депутатів Лілія ГРИНЕВИЧ: «Уявіть, що законну відпустку ви проводите не в Криму, Єгипті чи на Мальдівах, а тут, у будівлі Верховної Ради, що гуляєте раз на день у Маріїнському парку, а ночувати йдете додому. І от після цього сприйміть, будь ласка, цифру: із цих 2 мільйонів 800 тисяч дітей, які за статистикою відпочивали й оздоров-

лювались торік, 1,9 мільйона залишилися у пришкільних таборах із денним перебуванням. Цілком погоджуюсь із визначенням «табори на асфальті». Але якщо діти – це квіти життя, то на асфальті вони не ростуть».

Народний депутат зауважила, що потрібно розробити і прийняти національний стандарт оздоровлення і відпочинку та внести соціальні стандарти з оздоровлення та відпочинку дітей до Закону України «Про державні соціальні гарантії і соціальні стандарти».

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Валерія ЛУТКОВСЬКА наголосила на необхідності організації відпочинку дітей-інвалідів: «Заклади, які нині здійснюють послуги із оздоровлення дітей, не пристосовані до того, щоб у них мали можливість відпочити діти, котрі потребують особливої уваги, додаткової медичної допомоги, котрі не можуть приїхати без супроводження батьків».

«За державної підтримки трьох останніх років вдалося провести капітальний ремонт центрального стадіону, вирішити питання газифікації табору «Кипарисний», провести реконструкцію каналізаційно-очисних споруд, – коротко зупинилася на здобутках оздоровчої кампанії генеральний директор ДП «Міжнародний дитячий центр «Артек» Олена ПІДДУБНА. – Реконструкція лікувального корпусу дасть змогу приймати дітей ще й на лікування та реабілітацію. Але фінансування основної діяльності центру з державного бюджету України поступово зменшується».

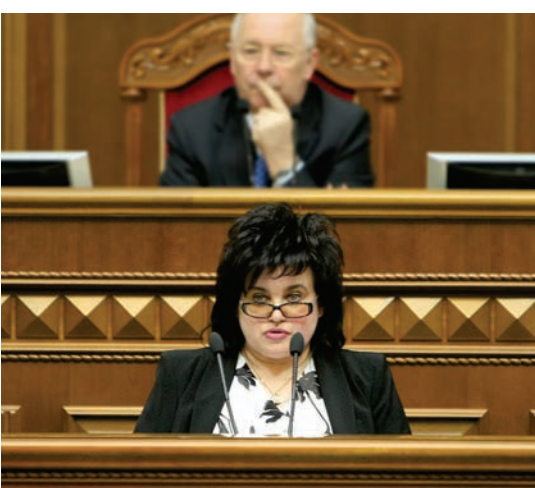
Генеральний директор назвала першочергові заходи для розв'язання нагальних проблем центру: «Перше. Рекомендувати Кабінету Міністрів України передбачити збільшення фінансування Міністерства соціальної політики України за бюджетною програмою «Оздоровлення і відпочинок дітей, які потребують особливої уваги та підтримки в дитячих центрах «Артек» та «Молода гвардія», до рівня, передбаченого законом. Друге. Згідно з узятими Україною зобов'язаннями перед ЮНЕСКО рекомендувати Кабінету Міністрів України якнайшвидше затвердити державну програму розвитку дитячого центру «Артек». Третє. Рекомендувати Міністерству охорони

здоров'я прискорити перегляд норм харчування дітей в дитячих закладах оздоровлення та відпочинку відповідно до фізіологічних потреб та сучасних вимог».

Народний депутат України Микола ТОМЕНКО запропонував зупинити гонитву за проведенням міжнародних змагань у нашій країні, будівництвом найдорожчих басейнів, спортивних арен, за найдорожчими футболістами, а інвестувати кошти в здоров'я дитини. «Усі країни відмовилися приймати «Євробаскет», бо Європа в кризі. А ми шикуюмо, ми вибороли «Євробаскет» на 2015 рік, – емоційно продовжував Микола Томенко. – Іще зимову олімпіаду приймемо, і всі разом сконаємо. Будемо, як Греція і Кіпр, довіку виплачувати кредити».

А голова вищої жіночої ради Всеукраїнського союзу жінок-трудівниць «За майбутнє дітей України» Катерина САМОЙЛИК переймалася ще одним важливим аспектом: «У нас щорічно порушується питання вартості комунальних послуг. Воно стосується і приватних, і комунальних, і державних дитячих оздоровниць... Проте не можна порівнювати потужні металургійні, хімічні підприємства із дитячою оздоровницею, яка так само платить за землю, електроенергію...».

Долив олії у вогонь пристрастей народний депутат України Олександр ПРИСЯЖНЮК: «Щороку влада бравурно звітує. Ми сьогодні ще раз почули про чудові результати оздоровчої кампанії, про «титанічну» роботу... Необхідно, щоб посадовці частіше їздили у села, що вимирають, і дивилися, чим нині займається наше підростаюче покоління, робили висновки стосовно того, чи може проста сільська родина направити на оздоровлення свою дитину... Середній вік наркомана становить 26 років. Кожний учень втрачає третину здоров'я тільки під час навчання в школі. 300 тисяч дітей не мають доступу до школи. Лише кожна п'ята дитина харчується відносно добре. Ми посідаємо перші місця у світі з дитячого алкоголізму та кількості ВІЛ-інфікованих. Епідемія туберкульозу гуляє по країні. А тим часом закриваються протитуберкульозні санаторії».

Лідія Дроздова

Володимир Рибак

Артур Палатний

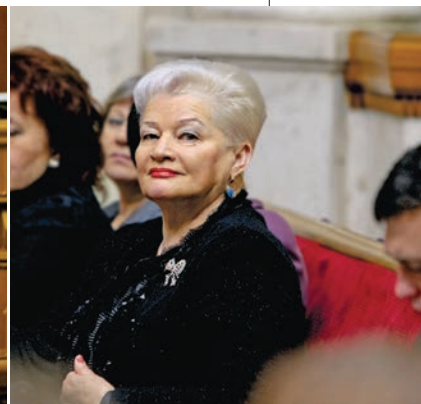
Лілія Гриневич

Валерія Лутковська

Олена Піддубна

Катерина Самойлик

Олександр Присяжнюк нагадав присутнім, що у 1924–1925 роках юна радянська республіка створювала флагами оздоровлення дітей – «Молоду гвардію» та «Артек» – як оздоровниці з лікування дітей від туберкульозу. Тоді в держави були і кошти, і розуміння необхідності доступного оздоровлення для всіх дітей. Вартість путівки в ці табори нині коливається від 5 до 16 тисяч гривень (!).

Виступ генерального директора державного підприємства «Український державний Центр «Молода гвардія» Едуарда ЛЕБЕДИНСЬКОГО пролунав на підтримку тез попереднього промовця. Керівник «Молодої гвардії», зокрема, розповів, що нині дитячий центр функціонує у складі двох таборів – «Сонячного» та «Зоряного» (на 400 місць кожний). Для організації навчального процесу працює власна школа на 1200 місць, яку під час літніх канікул використовують як табір «Прибережний». А ось табір «Морський» (теж на 400 місць) не працює з 1998 року, він потребує цілковитої реконструкції та модернізації. Отже, центр має можливість приймати на оздоровлення 800 дітей в одну зміну осінньо-весняного періоду та 1100 – в одну зміну літнього періоду.

«Маючи колосальний потенціал для розвитку дитячого оздоровлення, центр потребує державної фінансової підтримки для здійснення комплексної реконструкції», – зазначив Едуард Лебединський, сподіваючись на прийняття найближчим часом державної цільової соціальної програми оздоровлення і відпочинку дітей та розвитку мережі дитячих оздоровчих закладів і виділення в рамках неї коштів на реконструкцію

«Молодої гвардії». – Адже відбудова тільки табору «Морського» дасть змогу оздоровлювати більш як 5 тисяч дітей за рік».

Директор Фонду соціального захисту інвалідів Ігор ЗАБОКРИЦЬКИЙ назвав ще одне важливе завдання на перспективу: створення закладів змішаного типу, де діти з особливими потребами могли б відпочивати зі здоровими однолітками: «Це – європейський досвід, діти-інваліди мають почуватися повноцінними членами суспільства, тоді як здорові діти зможуть позбутися певних хворобливих стереотипів щодо дітей-інвалідів».

Заступник начальника Головного управління захисту прав і свобод дітей Генеральної прокуратури України Ірина КУЧЕРІНА повідомила про систематичні однотипні порушення прав дітей на оздоровлення. «Пов'язані вони передусім із нехтуванням прав дітей пільгової категорії», – пояснила доповідач. – Ще виявляємо порушення, пов'язані з відчуженням оздоровчих закладів. Також у полі уваги – розподіл путівок до «Артека» та «Молодої гвардії». Торік за результатами прокурорських перевірок порушено вісім кримінальних справ. До відповідальності притягнуто понад 500 службових осіб, котрі порушили права дітей на оздоровлення та відпочинок. Скасовано понад 200 незаконних актів. Після втручання прокурорів відшкодовано понад 1 мільйон гривень і заявлено до суду 13 позовів про повернення дитячих закладів, які незаконно передано чи позбавлено права на оздоровлення в них дітей».

Під завісу дискусії на запитання присутніх відповіла міністр со-

ціальної політики України НАТАЛІЯ КОРОЛЕВСЬКА. «На жаль, у 2013 році ми маємо можливість гарантувати стовідсоткове оздоровлення та відпочинок лише дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування. Також постійно працюємо, щоб забезпечити відпочинком та оздоровленням максимальну кількість дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, дітей-інвалідів, дітей, батьки яких загинули під час виконання службових обов'язків. Тому ми розраховуємо на допомогу й підтримку органів місцевого самоврядування, громадських організацій, благодійних фондів. Ми також плануємо втілювати в життя механізми державно-приватного партнерства та взаємодіяти із соціально відповідальним бізнесом», – резюмувала міністр.

Перший заступник Голови Верховної Ради України Ігор КАЛЕТНИК підсумував: «Відбулася конструктивна, дуже корисна розмова. Насамперед зрозуміло, що організація повноцінного оздоровлення дітей шкільного віку неможлива без серйозної копійки роботи з розвитку мережі відповідних дитячих закладів, тобто відновлення, збереження, стимулювання, створення нових закладів оздоровлення та відпочинку... Я переконаний, що робота з оздоровлення наших дітей – це не просто сезонний процес, не просто виконання посадових обов'язків і інструкцій – це питання честі кожного, хто так чи інакше причетний до цієї вкрай потрібної справи».

Записала Ольга КРАСОВСЬКА.
Фото Миколи БІЛОКОПИТОВА.